

O PRAVNOM ODNOSU VIŠE OVLAŠTENIKA NA POSLOVNOM UDJELU

UDK: 347.724(497.5)

DOI 10.51558/2712-1178.2025.11.1.197

Pregledni naučni rad

Vedrana Švedl Blažeka

Doktorant na Pravnom fakultetu Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku

e-mail: vedrana.svedl@gmail.com

SAŽETAK

Istraživanjem instituta ovlašteničkog odnosa na poslovnom udjelu kroz zakonodavni okvir i sudsku praksu hrvatskih sudova uočeni sunezanemarivi pravni prijepori koji su od utjecaja na spoznaju o članstvu i nesmetano funkcioniranje društva s ograničenom odgovornošću. S druge strane, u hrvatskom pravnom sustavu ovaj je institut nedovoljno teorijski istražen. Cilj je ovog rada prikazati najznačajnije prijepore proizašle iz pravnih odnosa više ovlaštenika na poslovnom udjelu. U tom se će se smislu odrediti pravna narav ovlašteničkog odnosa, prikazati pravni prijeporiproizšli iz presumpcije članstva u društvu u duhu postojećih regulatornih rješenjakao i uvijek aktualna pitanja realizacije članskih prava i obveza u društvu. Nadalje, želi se ispitati omogućava li postojeći zakonodavni okvir u tom smislu nesmetano funkcioniranje društva uslijed sporova koji mogu iznjedriti uočeni ovlaštenički prijepori. Konačno, želi se ponuditi moguća rješenja uočenih prijepora i potaknuti daljnju teorijsku raspravu usmjerenu na unapređenje instituta više ovlaštenika na poslovnom udjelu, budući da je zaključeno kako se radi o marginaliziranom institutu koji traži poboljšanja.

Ključne riječi: ovlaštenik, poslovni udio, članstvo u društvu, knjiga poslovnih udjela

1. UVOD

Odredbom čl. 417. st.1. Zakona o trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj reguliran je ovlaštenički odnos na poslovnom udjelu te je propisano da ako na poslovnom udjelu ima više ovlaštenika, oni mogu prava iz poslovnog udjela ostvarivati samo zajedno.¹ Dakle, ovlaštenički odnos je odnos nastao u slučaju da više osoba (ovlaštenika) polaže pravo na jedan nepodijeljeni poslovni udio. Regulatorni okvir se zadržava samo na utvrđenju da postoji mogućnost da na jednom poslovnom udjelu ima više ovlaštenika i kako oni mogu ostvarivati prava na poslovnom udjelu, međutim nedovoljno regulira odnos društva i ovlaštenika na poslovnom udjelu. Također, pravna narav ovlašteničkog odnosa i međusobni odnos ovlaštenika ostavljen je po strani. S druge strane, ni pravna teorija, nije se posebno posvetila analizi pravne naravi ovlašteničkog odnosa niti realizacijoprava i obveza ovlaštenika iz ovlašteničkog odnosa u društvu. Udoktrini njemačkog poredbeno-pravnog sustava postoje određene analize ovog pravnog instituta, no otvorena pitanja nisu riješena. Regulatorna rješenja ovlašteničkog odnosa trebala bi, naime omogućiti normalno funkcioniranje društva uslijed uspostave odnosa više ovlaštenika na poslovnom udjelu.² Ujedno, cilj odredbi koje reguliraju više ovlaštenika na poslovnom udjelu trebao bi biti olakšanje transakcija između društva i više imatelja nepodijeljenog poslovnog udjela.³ U postojećim okvirima, a u nedostatku jasnih zakonodavnih rješenja, analogno su se ispitala pravila Zakona o obveznim odnosima, Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i Zakona o parničnom postupku, a koja bi mogla pojasniti pravnu narav odnosa više ovlaštenika.⁴ S ciljem pronalaska rješenja otvorenih pitanja i uočenih

1 Zakon o trgovačkim društvima –ZTD, NN br. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11. – pročišćeni tekst, 111/12., 68/13., 110/15. i 40/19., 34/2022, 114/22., 18/23., 130/23.

2 Lutter Marcus, Hommelhoff Peter (2004), *GmbH-Gesetz, Kommentar*, Verlag, Köln, 634.; Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe (2006), *Der GmbH- Geschäftsanteil, Übertragung und Vinkulierung, Kommentierung zu 14.-18. GmbHG*, Verlag C.H. Beck, München, 277

3 Rowedder Heinz (1997), *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG)*, 3., neubearbeitete Auflage, Verlag Franz Vahlen, München, 414

4 Zakon o obveznim odnosima - ZOO, NN 35/05.,41/08.,125/11.,78/15.,29/18.,126/21. (HR); Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (u daljnjem tekstu: ZV) NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00,73/00, 129/00.,114/01.,79/06, 141/06,

prijepora u radu će se početno prikazati pravna narav ovlašteničkog odnosa, zatim načini zasnivanja ovlašteničkog odnosa te potom funkcioniranje internog odnosa ovlaštenika i odnosa prema društvu. Ističu se prijeperi povezani s presumpcijom članstva u društvu i primjena te presumpcije u kontekstu ovlašteničkog odnosa. Na tu se problematiku nadovezuju pitanja realizacije članskih prava i obveza ovlaštenika u društvu. Na kraju će se prikazati modeli prestanka ovlašteničkog odnosa, pri čemu se polazi od uočenih spornih stavova sudske prakse koji polaze od ideje kako se ovlaštenički odnos ne može razvrgnuti. U zaključku će se prikazati rezultati istraživanja i ponuditi moguća rješenja uočenih prijepora, ali se želi i potaknuti daljnju teorijsku raspravu po pitanju unapređenja instituta ovlaštenika na poslovnom udjelu.

2. POJMOVNO ODREĐENJE, NASTANAK I PRAVNA NARAV OVLAŠTENIČKOG ODNOSA

2.1. Pojmovno određenje ovlašteničkog odnosa

Odredbom čl. 417. st. 1. ZTD-a propisano je, dakle, da ako na poslovnom udjelu ima više ovlaštenika, oni mogu prava iz poslovnog udjela ostvarivati samo zajedno. Više ovlaštenika na poslovnom udjelu (ovlaštenici ili suovlaštenici) podrazumijeva da poslovni udjel zajednički pripada više fizičkih ili pravnih osoba odnosno uvijek se radi o više osoba koje polažu pravo na jedan nepodijeljeni poslovni udio.⁵ Više ovlaštenika solidarno odgovara za obveze koje otpadaju na taj udio (čl. 417. ZTD-a). Osim toga, pravne radnje koje društvo treba poduzeti prema imatelju poslovnoga udjela valjano su poduzete, ako nema zajedničkog zastupnika svih ovlaštenika, poduzme li ih i samo prema jednome od njih, a one djeluju prema svim ovlaštenicima (čl. 417. ZTD-a).

146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14. (HR); Zakon o parničnom postupku- ZPP, NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22 i 114/22.

5 Gorenc Vilim *et. al.* (2004), *Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Treća izmijenjena i dopunjena naklada*, PRIF – plus d.o.o., Zagreb, 682; Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 278.; Rowedder Heinz, *op. cit.* 414. i 419.

Riječ je tako o pluralitetu ovlaštenja na nepodijeljenom pravu-poslovnom udjelu.⁶ Odnos više ovlaštenika (ovlaštenički odnos) tako se može odrediti kao pravni odnos više osoba koje zajednički ostvaruju prava na nepodijeljenom poslovnom udjelu. Ovaj pravni odnos može se pratiti sa dva aspekta. Jedan je unutarnji odnos imatelja istog poslovnog udjela odnosno ovlaštenika na poslovnom udjelu međusobno, a drugi je vanjski odnos više imatelja poslovnog udjela kao ovlaštenika prema društvu.⁷ Praksa je, međutim pokazala kako nisu svi ovlaštenici upisani u knjigu poslovnih udjela kao članovi društva odnosno da postoji status osobe koja je neupisani ovlaštenik. Potrebno je, stoga, prikazati njegov pravni status iz perspektive zakonskog određenja osobe imatelja poslovnog udjela i člana društva.

Hrvatski je zakonodavac je postojeće regulatorno rješenje ovlašteničkog odnosa iz ZTD-a preuzeo iz njemačkog pravnog sustava odnosno istovjetne odredbe čl. 18. *Gesellschaftten mit beschränkter Haftung Gesetz (Mitberechtigung)*.⁸ Pitanje pravne naravi tog odnosa, internih odnosa između ovlaštenika i prestanak te zajednice ni u tom pravnom sustavu nije uređen. U njemačkoj literaturi u određenju pravne naravi ovlašteničkog odnosa polazi se od suvlasničke zajednice iz čl. 741. BGB-a, zajednice imovine u vidu bračne stečevine bračnih drugova iz čl. 1415. BGB-a i zajednice nasljednika iz čl. 2031. BGB-a.⁹ U njemačkoj pravnoj teoriji prikazana su i određena terminološka razmatranja, koja se u ovom radu neće detaljnije analizirati, već se samo skreće pozornost kako su njemački autori ukazivali da njemački *Bürgerliches Gesetzbuch* ne pozna koncept suovlaštenika, a terminološki suovlaštenništvo kao pojam datira iz vremena prije stupanja na snagu BGB-a.¹⁰ U hrvatskom zakonodavnom okviru ZTD prvi puta donesen 1993. g., a ZV 1996. g.. U tom se smislu pretpostavlja kako je u hrvatskom pravnom sustavu terminološki odabran pojam više ovlaštenika i zadržao se do danas.

6 Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 278.; Rowedder Heinz, *op. cit.* 414. i 419.

7 Gorenc Vilim, *et. al.*, *op. cit.* 682.; Kocbek, Marijan *ur*(2014), *Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga dopunjena izdaja, 2. knjiga* (253. do 526. člen), Ius software, 847; Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 277.

8 *Gesellschaftten mit beschränkter Haftung Gesetz* - njemački GmbHG, BGBI. 2023 I br. 5, dostupno na <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/> dana 01.10.2024. g.

9 *Bürgerliches Gesetzbuch*, BGBI- BGB, I S. 42, 2909; 2003 I S. 738, BGBI. 2024 I br. 240, dostupno na <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/> dana 01.10.2024. g.

10 Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 277.

Njemačka pravna teorija ovaj odnos primarno određuje kroz suvlasništvo.¹¹ Iznose se mišljenja da je svaki ovlaštenik samostalni član društva (ortak) i mora biti upisan u knjigu poslovnih udjela.¹² U tom smislu ovlaštenici moraju biti pozvani i sudjelovati u radu skupštine, a upravljačka prava se ne mogu ostvarivati pojedinačno.¹³

2.2. Nastanak i pravna narav odnosa više ovlaštenika na poslovnom udjelu

Ovlaštenički odnos na poslovnom udjelu može se zasnovati na temelju zakona (*ex lege*) i na ugovornoj osnovi (dobrovoljno). Ovlaštenički odnos u pravilu nastaje *ex lege* kada se ispune pretpostavke za njegovo zasnivanje kao npr. nasljeđivanje ili bračna stečevina. Ovlaštenički odnos može nastati iz ugovorne osnove u slučaju npr. da dvije osobe kupci jednog nepodijeljenog poslovnog udjela ili više članova društva preuzme jedan poslovni udjel u osnivanju (na temelju društvenog ugovora) ili u povećanju temeljnog kapitala.¹⁴ Treba imati u vidu da bi nastao ovlaštenički odnos iz ugovornog odnosa, onda oboje moraju steći članski status upisom u knjigu poslovnih udjela. U ovom će radu naglasak biti na ovlašteničkom odnosu zasnovanom na temelju zakona (*ex lege*).

U pogledu svoje pravne naravi ovlaštenički se odnos može odrediti kao pravni odnos *sui generis*. Interni odnos više ovlaštenika ovisno o načinu nastanka obilježavaju elementi suvlasništva.¹⁵ U razmatranju, jesu li promjenjiva pravila o zajedničkom vlasništvu na ovlaštenički odnos zaključuje se da kada se radi o nasljednicima, oni su upisom u knjigu poslovnih udjela postali suvlasnici u određenim omjerima prema rješenju o nasljeđivanju i ne može se govoriti o zajedničkom vlasništvu iako je poslovni udio nepodijeljen.

11 *Ibid.* 278.

12 *Ibid.*; Rowedder Heinz, *op. cit.* 415.

13 Rowedder Heinz, *op. cit.* 415.

14 Gorenc Vilić, *et. al.*, *op. cit.* 682.; *Slakoper* ukazuje na njemačke autore (*Winter* i *Sholz*) koji podupiru suprotno pravno stajalište, a koje podupire i autorica, kako ovlaštenici nisu pojedinačno i svaki sam za sebe članovi društva uz iznimku nasljeđivanja.

15 Vidjeti članke 38., 39., 44., 46.-49. ZV-a i članke 643., 647., 655.-660. ZOO-a.

Dakle, oni su suvlasnici stvari u idealnim dijelovima i mjerodavne su odredbe ZV-a o suvlasništvu (čl. 36.-56. ZV-a). S druge strane, odredba čl. 36. st. 1.-2. ObZ-a izrijekom propisuje kako su bračni drugovi suvlasnici bračne stečevine presumirano u jednakim dijelovima, što otklanja pitanje pravnog statusa bračnih drugova glede poslovnog udjela koji čini bračnu stečevinu. Dakle, ovlaštenički odnos nasljednika i bračnih drugova karakteriziraju elementi suvlasništva. U slučaju da ovlaštenici ugovorno riješe svoj interni odnos takav ovlaštenički odnos imao bi i elemente ortaštva.

3. VIŠE OVLAŠTENIKA NA POSLOVNOM UDJELU KAO ČLANOVI DRUŠTVA

3.1. Presumpcija članstva u društvu

Sukladno odredbi čl. 411.st.1. ZTD-a u odnosu na društvo član društva je samo onaj tko je upisan u knjizi poslovnih udjela i o čijem je članstvu u društvu obaviješten registarski sud (presumpcija članstva). Riječ je o prisilno-pravnoj odredbi. Te su osobe ujedno i imatelji poslovnih udjela.¹⁶ Relevantan upis imatelja poslovnih udjela odnosno članova društva u knjigu poslovnih udjela i kod registarskog suda nadalje omogućava stjecanje poslovnog udjela u dobroj vjeri (čl. 411. st. 1. ZTD-a). Popis članova društva koji uprava dostavlja registarskom sudu mijenja se dostavljanjem tome sudu novog popisa s odgovarajućim dokazima o nastalim promjenama. U slučaju neslaganja stanja upisa u knjizi poslovnih udjela i popisa članova društva kojeg registarskom sudu dostavlja uprava društva, smatra se da su članovi društva osnivači navedeni u društvenom ugovoru odnosno osobe navedene u spomenutom popisu, a ako društvo ima samo jednog člana da je to osoba upisana u sudskom registru.

U knjigu poslovnih udjela unose se zakonom propisani podaci iz. čl. 410. ZTD-a. u tumačenju formulacije „sve druge primjene“ iz navedene odredbe ZTD-a mogu obuhvaćati i upis ovlašteničkog odnosa. Takav je upis, dakle, moguć dok god je odraz volje svih sudionika i nije protivan ograničenjima za stjecanje članstva. S obzirom na presumpciju članstva

16 Vidjeti članak 16. st. 1. njemačkog GmbHG-a.

promišljanja u pravcu utvrđenja je li upis ovlašteničkog odnosa u knjigu poslovnih udjela obavezan ili nije ne zadovoljavaju niti praktične potrebe niti osiguravaju pravnu sigurnost. Zaključuje se kako je postojanje više imatelja na poslovnim udjelom potrebno upisati u knjigu poslovnih udjela upravo radi transparentnosti u pogledu članske strukture u društvu. Međutim, upis se mora realizirati na temelju valjane osnove za upis iz koje bi društvo nesporno utvrdilo postojanje ovlašteničkog odnosa.

Sporne okolnosti se, međutim, javljaju ako je samo jedan od ovlaštenika upisani član društva (najčešći je primjer bračna stečevina gdje je česta pojava da bračni drugovi nisu upisani kao članovi društva nad „zajedničkim“ poslovnim udjelom ili npr. nepoznati nasljednik). Stav je autorice kako neupisani ovlaštenik nije član društva u duhu opisanog regulatornog okvira.¹⁷ Društvo je članske privilegije u obvezi omogućiti samo članovima društva i mora izvan svake sumnje u svakom trenutku znati tko su njegovi članovi. Tumačenja presumpcije članstva u vidu davanja ovlaštenja za ostvarenjem članskog statusa osobama koje nisu upisani kao članovi društva ugrožavaju pravnu sigurnost i omogućavaju određenom krugu osoba veća prava nego što im jamči zakonodavni okvir kroz svoje prisilno-pravne odredbe. Dakle, osoba koja pretendira na članstvo u društvu mora se kao takva legitimirati i upis tog statusa stvarno realizirati (npr. bračni ugovor, rješenje o nasljeđivanju, sudjelovanje u osnivanju i sl.). Neupisani ovlaštenik nije formalno-pravno član društva vodeći se kriterijem presumpcije članstva i transparentnosti u pogledu znanja društva tko je njegov legitimni član i čiji koje će status biti upisan u knjizi poslovnih udjela kao konstitutivan čin. Relevantnost upisa banalizira se ako se omogućavaju prava „izvan-knjižnim vlasnicima“, odnosno nositeljima prava, u vidu neupisanih ovlaštenika odnosno ako se izjednačava pravni status onih koji ispunjavaju zakonske uvjete za stjecanje članskog statusa u društvu i one koji se iz bilo kojeg razloga nisu zakonski legitimirali u tom statusu.

17 Tako i Jakupak Tina, „*Poslovni udjel(i) i bračna stečevina kroz praksu trgovačkih sudova*“, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 42., br. 2/2021, 565-566

3.2. Ovlaštenički odnos bračnih drugova

Poslovni udio može biti zajednička imovina bračnih drugova i kao takav predstavljati bračnu stečevinu.¹⁸ Zajednička imovina bračnih drugova, odnosno bračna stečevina, stječe se *ex lege*.¹⁹ S aspekta bračne stečevine, stjecanje poslovnog udjela može se pratiti i kao ulaganje zajedničke imovine u zamjenu za članstvo u društvu. Kada je riječ o poslovnim udjelima kao predmetu bračne stečevine ne postoje adekvatna zakonska rješenja iz propisa koji uređuju područje prava društava i obiteljskog prava. Odgovore na pitanja koja se otvaraju analizom poslovnog udjela kao bračne stečevine danas dominantno rješava sudska praksa. Ono što primarno aktualizira problematiku poslovnog udjela kao imovine koja čini bračnu stečevinu jest slučaj kada je samo jedan bračni drug upisan kao član društva odnosno imatelj poslovnog udjela (bilo kao osnivač ili kao stjecatelj poslovnog udjela kroz imovinu koja čini bračnu stečevinu). U pravnoj teoriji se nailazi na

18 Čl. 36.-39. Obiteljskog zakona - ObZ, NN 103/15., 98/19., 47/20., 49/23.; „Stoga, u situaciji kada je u postupku utvrđeno da su u razdoblju od 27. siječnja 2002. do 2006. tužiteljica i petotuženik odvojeno poslovali i da nisu imali ekonomsku zajednicu dobara, da osim što su tužiteljica i petotuženik živjeli i radili u različitim državama i povremeno se viđali, tužiteljica nije dokazala da je između nje i petotuženika u tom razdoblju postojala izvanbračna zajednica koja bi se mogla izjednačiti s bračnom zajednicom, jer ista nije dokazala niti predlagala dokaze na okolnost da je između njih u tom razdoblju postojao takav intenzitet međusobne povezanosti koji bi upućivao na ekonomsku i emotivnu zajednicu. U situaciji kada je utvrđeno da u trgovačkom društvu E. t. d.o.o. nije bilo povećanja temeljnog kapitala od 2004., to su i prema shvaćanju ovog suda pravilno sudovi u postupku koji je prethodio reviziji primijenili materijalno pravo kada su odbili tužbeni zahtjev, zaključujući da tužiteljica nije dokazala (Čl. 221.a ZPP) da bi predmetni poslovni udjel bio stečen zajedničkim radom nje i petotuženika kao izvanbračnih, a potom i bračnih drugova, pa da bi ista po tom osnovu bila nositeljica nekog prava koje bi sprječavalo provedbu predmetne ovrhe.“ *Odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VSRH) broj: Rev-602/2016 od 20.03.2019. g.*, pristupljeno portalu sudske prakse na dan 30.10.2024. g.

19 Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 211.

zaključak kako u slučaju da se bračnom drugu ne omogući upis u knjigu poslovnih udjela i legitimacija u svojstvu ovlaštenika na poslovnom udjelu da se time izigrava i zaobilazi svrha obiteljsko-pravnih odredbi o bračnoj stečevini.²⁰ Postojali su određeni prijedlozi da ObZ predvidi temelj upisa bračnog druga u knjigu poslovnih udjela, ali to opravdano nije zaživjelo.²¹ Pri tome, potpuna se zaštita usmjerava na neupisanog bračnog druga i ne ulazi u motive iz kojih on početno nije upisan ili kao član društva i ovlaštenik. Teorijski je zaključak kako su bračni drugovi ovlaštenici na poslovnom udjelu i kao takvi bi zajednički trebali biti upisani u knjizi poslovnih udjela uz pripadajući poslovni udjel.²² Taj put slijedi i stajalište sudske prakse.²³

20 Hrabar Dubravka, „Prijeponi o sudskoj nadležnosti i poslovnim udjelima u svjetlu bračnestečevine“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 72, br. 1-2/2022, 205

21 *Ibid*, 196.

22 Jakupak Tina, *op. cit.* 565.

23 “U smislu navedene odredbe Zakona o trgovačkim društvima izraz „više ovlaštenika na poslovnom udjelu“ označava i slučaj kada je poslovni udjel stekao jedan bračni drug. Drugi bračni drug je ovlaštenik na tomu djelu što znači da bračnim drugovima zajedno i nepodijeljeno pripada taj poslovni udjel. Oni nisu pojedinačno i svaki za sebe članovi društva pa se u knjigu poslovnih udjela uz poslovni udjel koji im zajednički pripada upisuje svaki od njih. Bračni drugovi čine određenu zajednicu pri čemu treba razlikovati dva pravna odnosa: odnos ovlaštenika i društva i međusobni odnos između ovlaštenika. U odnosu na postavljeni tužbeni zahtjev kojim se zahtijeva da se utvrdi kako tužiteljica sudjeluje u 25% ukupnog temeljnog kapitala na temelju poslovnog udjela koji drži tuženik, kao i na navod tuženika kako sud nije valjao ocijenio omjer sudjelovanja tužiteljice u poslovnom udjelu koje on drži, valja navesti da Društvenim ugovorom predmetnog društva, nije dopušteno da se prenosi dio poslovnog udjela. Naime, Društvenim ugovorom u članku 11. predviđeno je da se poslovni udjel može prenositi, ali nije izričito ugovoreno da se poslovni udjel može i dijeliti. Društvo G. d.o.o. ima dva poslovna udjela od kojih jedan drži tuženik u 50%, a drugi M. L. u 50% temeljnog kapitala. Dakle, kako dijeljenje poslovnog udjela nije izričito dopušteno, tužiteljica i tuženik mogu biti samo ovlaštenici na nedjeljivom poslovnom udjelu u jednakom omjeru, a njihov poslovni udjel sudjeluje u temeljnom kapitalu u 50% ukupnog temeljnog kapitala predmetnog društva.“

U literaturi je navedeno stajalište kako bi *ex lege* stjecanje trebalo biti temelj kojim bi se bračni drug mogao legitimirati prema društvu i trećima kao ovlaštenik na tom poslovnom udjelu.²⁴ No, u tom kontekstu nije jasno koji je to dokaz kojim bi se to pravo odnosno status dokazivalo prema društvu (osim sporazuma stranaka ili pravomoćna odluke suda). Naime, presumpcija stjecanja *ex lege* bila bi primjenjiva u slučaju da nije sporno da je određeni poslovni udio bračna stečevina niti koji su omjeri prava zasnovani na tom poslovnom udjelu (npr. povećanje temeljnog kapitala iz imovine koja nije bračna stečevina).

U slučaju neupisanog bračnog društva kao člana društva pitanje ovlaštenništva nad poslovnim udjelom i članstva u društvu često se javlja tek u postupku razvoda braka. Do tog trenutka vrlo često se niti ne otvara pitanje je li predmetni poslovni udjel bračna stečevina te je jedan od bračnih drugova samostalno upravljao poslovnim udjelom u društvu bez intervencija drugog. U praksi su nerijetki i slučajevi gdje jedan od bračnih drugova sudjeluje u osnivanju društva ili sam stječe poslovni udjel u nekom društvu iz imovine koja čini bračnu stečevinu, dok drugi uopće ne sudjeluje u tim procesima. Primjerenije se čini stajalište kako u konkretnom slučaju, poslovni udjel treba se promatrati kao neuknjiženo pravo, a osobu nositelja tog prava „izvan-knjižnim imateljem“.²⁵ Neupisani bračni drug ima pravo štiti svoju imovinu kroz izlučne zahtjeve u ovrsi (stvarno-pravni aspekt) ili konačno obvezno-pravne zahtjeve u parničnom postupku.²⁶ U hrvatskoj se pravnoj

Odluka Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: VTS) broj: PŽ-2631/2015 od 05.01.2016. g.; vidjeti i odluku VTS broj: PŽ-364/2022 od 09.02.2022. g., odluka VTS broj: PŽ-2290/2021 od 14.11.2022. g., odluku VTS-a broj: PŽ-1055/2019 od 14.02.2019. g. (pristupljeno portalu Ius Info na dan 30.10.2024. g.)

- 24 Hrabar Dubravka, *op. cit.* 204.; Šimović Ivan (2018), *Poslovni udjeli u društvu s ograničenom odgovornošću kao predmet bračne stečevine u Republici Hrvatskoj- teorijske dvojbe i izazovi u praksi* u: Alena Huseinbegović, Stefan Pürner, Zoran Ponjavić, Nenad Hlača, Anita Duraković, Ramajana Demirović (eds.), *Zbornik radova: međunarodni naučni skup Dani porodičnog prava: najbolji interes djeteta u zakonodavstvu i praksi*, Mostar, 260
- 25 Hano Ernst, „Oštećenje vjerovnika i bračna stečevina i novijoj ustavnosudskoj analizi“, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Vol. 62, br.5-6/2012,1357
- 26 *Ibid*, 1358.

doktrini nailazi na stajalište prema kojemu nije dovoljna činjenica utvrđenja kako je poslovni udio bračna stečevina, i u tom smislu, samo jedan bračni drug može ostvarivati prava iz poslovnog udjela sve do razvrgnuća zajednice prava.²⁷ Međutim, na temelju takvog utvrđenja podnošenje zahtjeva za upis u knjigu poslovnih udjela obvezivalo bi društvo da upiše ovlaštenički odnos na poslovnom udjelu, jer prava iz bračne stečevine nastaju *ex lege*, osim ako postoje ugovorna ograničenja. Stoga se ne smatra nužnim razvrgnuti suvlasničku zajednicu nad poslovnim udjelom radi realizacije članskih prava i obveza neupisanog člana društva, nego je dovoljno upisati bračnog druga kao ovlaštenika. No, takav bi put mogao biti učinkovit u kontekstu konačne regulacije internih odnosa ovlaštenika, bivših bračnih drugova.

Kako bi se preventivno spriječilo širenje poremećenih bračnih odnosa na druge pravne subjekte uputno bi bilo predvidjeti društvenom ugovorom (kao i za slučaj nasljeđivanja) način postupanja s poslovnim udjelom koji predstavlja bračnu stečevinu. Očigledno je da je interese obiju strana teško uskladiti i zaštititi u cijelosti. U konačnosti, ne smije se zanemariti i doprinos bračnih drugova nastalom činjeničnom i pravnom stanju kod neupisane imovine, dakle razlozi i motivi neupisivanja svojstva ovlaštenika kada su se za to ispunili uvjeti. U dosadašnjim analizama ovlašteničkog odnosa zanemaren je slučaj kada su ugovorna ograničenja naknadnih upisa ili stjecanja poslovnog udjela kao bračne stečevine zaista predviđena. ZTD-om je dopušteno, a i u praksi prihvaćeno ugovaranje ograničenja stjecanja poslovnog udjela koji predstavlja bračnu stečevinu u slučaju da jedan od bračnih drugova nije upisan u knjigu poslovnih udjela (čl. 412. st. 4. ZTD-a).²⁸

27 Jakupak Tina, *op. cit.* 566.; Šimović Ivan, *op. cit.* 259.

28 “ U praksi se nailazi na sljedeću odredbu društvenog ugovora: “U slučaju da treća osoba ili više osoba stekne poslovni udjel ili dio poslovnog udjela po osnovi nasljeđivanja ili po osnovi bračne stečevine, ta osoba neće biti upisana u knjigu poslovnih udjela, nego ima pravo zatražiti da joj društvo ili članovi društva u roku od šest mjeseci isplate vrijednost poslovnog udjela po cijeni koja odgovara vrijednosti poslovnog udjela iskazanoj u posljednjim financijskim izvješćima društva. Ako bi, unatoč prethodnoj odredbi, treća osoba iz prethodnog stavka ovog članka bila upisana u knjigu poslovnih udjela, ta treća osoba je dužna u roku od šest mjeseci od dana stjecanja poslovnog udjela prenijeti poslovni udjel ili dio istoga samom društvu ili drugom članu društva, po cijeni koja odgovara vrijednosti poslovnog udjela iskazanoj u

Na taj način, društvo i drugi članovi štite se od mogućeg širenja poremećenih odnosa pretendenta na poslovni udjel u društvu. U konkretnim okolnostima treba voditi računa i o tome da je društvenim ugovorom realizirana volja članova društva, pa ako se smatra kako je poslovni udjel *ex lege* bračna stečevina, onda analogno vrijedi da je taj član društva prihvatio ugovornu regulativu temeljnog akta društva koja njegova prava ograničava, od osnivanja ili naknadnim izmjenama. Naime, njegovo (ne)činjenje ne mogu ostati ispod radara. Ne vidi se mogućnost da bi bračni drug s uspjehom mogao pobijati odluke skupštine društva (prema pravilima ZTD-a) koji uređuju te procese kojim bi se naknadno mijenjao društveni ugovor niti je pronađena sudska praksa koja na tu mogućnost ukazuje.

3.3. Ovlaštenički odnos nasljednika

Nasljedivost poslovnog udjela proizlazi iz odredbe čl. 412. st. 1. ZTD-a. Sukladno mjerodavnom Zakonu o nasljeđivanju u času ostaviteljeve smrti nasljednik stječe nasljedno pravo i na njega po sili zakona prelazi ostavina umrle osobe, čime postaje njegovo nasljedstvo (čl.129 ZN).²⁹ U istom času nasljednik stječe i ostala prava i obveze vezane uz njegovo svojstvo nasljednika, ako što drugo ne proizlazi iz njihove pravne naravi. Umrlo osobu nasljeđuju nasljednici koji u trenutku ostaviteljeve smrti stječu pravo nasljeđivanja (čl. 4. ZN). Poslovni udjel čini imovinu svog imatelja, dakle njegovom smrću ulazi u sastav ostavine.³⁰ Smrću ostavitelja, poslovni udioprelazi na njegove nasljednike odnosno na zajednicu nasljednika, ako poslovni udjel nasljeđuje više osoba.³¹ Riječ je o zajednici utemeljenoj na nasljednom pravu.³² Pri tome, ne dolazi *ex lege* do podjele poslovnog udjela

posljednjim financijskim izvješćima društva.” Društveni ugovor je iz spisa odvjetničkog društva autorice.

- 29 Zakon o nasljeđivanju - ZN, NN 48/03., 163/03., 35/05., 127/13., 33/15., 14/19.
- 30 Markovinović Hrvoje, „Prijenos poslovnog udjela-što jest, a što ne bi trebao biti“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 72, br. 1-2/2022, 217
- 31 Kalss Sussane (2015) u: *Ius Comparatum-Global Studies in Comparative Law, Company Law and the Law of Succession*, Volume 5, Springer, 233; Wolkerstorfer Thomas (2020), *Erbfolge in den GmbH-Geschäftsanteil*, Verlag, Wien, 114
- 32 Wolkerstorfer Thomas, *op. cit.*114.

razmjernog naslijeđenom udjelu.³³ Do utvrđenja koliki dijelovi ostavine (nasljedstva) pripadaju pojedinim nasljednicima sunasljednici kao članovi nasljedničke zajednice upravljaju i raspolažu svime što čini nasljedstvo po pravilima po kojima zajednički vlasnici upravljaju i raspolažu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine (čl. 141. ZN). Nasljednička zajednica nema pravni položaj pravne osobe i nema pravnu osobnost.³⁴

Nasljedničku zajednicu čine svi nasljednici kao članovi te nasljedničke zajednice i u tom su smislu oni zajednički vlasnici.³⁵ Kod zajedničkog vlasništva radi se o vlasništvu nad nepodijeljenom stvari nad kojoj postoji vlasništvo dviju ili više osoba (zajedničara), ali veličina njihovih omjera nije određena iako je odrediva (čl. 57. st. 1. ZV-a). Zajedničko vlasništvo utemeljeno je isključivo na zakonu. Nasljednici kao članovi nasljedničke zajednice do trenutka predaje ostavine odnosno do trenutka utvrđenja koliki dijelovi ostavine (nasljedstva) pripadaju pojedinim nasljednicima zajedno upravljaju i raspolažu svime što čini nasljedstvo po pravilima po kojima zajednički vlasnici upravljaju i raspolažu stvarima, osim onim što je povjereno na upravljanje izvršitelju oporuke ili skrbniku ostavine (čl. 141. ZN-a). Kada je riječ o poslovnim udjelima onda se sukobljava načelo presumpcije članstva s načelom univerzalne sukcesije i prijeporan je doseg primjene odredbe čl. 141. ZN-a, međutim opisana problematika predmet je za neka druga istraživanja. Nasljednici iz zajednice nasljednika bi postali suvlasnici eventualno nakon donošenja rješenja o nasljeđivanju u kojima bi se točno odredio omjer pojedinog prava, odnosno njihov idealni suvlasnički dio (čl. 141. st. 2. ZN-a). Upisom u knjigu poslovnih udjela u slučaju stjecanja nepodijeljenih poslovnih udjela nasljeđivanjem prema pravilima prava društava nastaje zajednica više ovlaštenika na poslovnom udjelu (čl. 417. ZTD).

33 Kalss Susanne, *op. cit.* 233; Wachter Thomas (2012), *GmbH-Geschäftsanteile im Erbfal-Erbrecht, Gesellschaftsrecht und Steuerrecht*, Verlag, München, 22

34 Kalss Susanne, *op. cit.* 217.

35 *Ibid.*

4. FUNKCIONIRANJE INTERNOG ODNOSA OVLAŠTENIKA I ODNOS PREMA DRUŠTVU

4.1. Zajednički zastupnik

Odredba čl. 417. ZTD-a omogućuje ovlaštenicima da prava i obveze iz poslovnog udjela realiziraju preko zajedničkog zastupnika, apravne radnje koje društvo poduzme prema imatelju poslovnog udjela pravno su valjane ako su poduzete prema jednom od ovlaštenika, ako nemaju zajedničkog zastupnika. Zajednički zastupnik može biti treća osoba s kojom se ovlaštenici suglase ili čak jedan od ovlaštenika. U slučaju da je imenovanje te osobe sporno otvara se pitanje kako strankama osigurati neutralnog, objektivnog i kvalificiranog zajedničkog zastupnika. Uz to nameće se pitanje troškova njegovog angažmana i davanja njegove suglasnosti za preuzimanje dužnosti. ZTD ovdje ne pruža nikakva rješenja niti kako imenovati zajedničkog zastupnika u sudskom postupku, a niti su procesna pravila u tom kontekstu jasna.

Kada nema prijepora između ovlaštenika treba razmotriti primjenu općih pravila obveznog prava mjerodavnih za ugovor o nalogu prema kojemu se obvezuje i ovlašćuje nalogoprimac poduzimati za račun nalogodavca određene poslove i izvršiti ih prema primljenim uputama, s pažnjom dobrog gospodarstvenika, odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu skrbiti o interesima nalogodavca i njima se rukovoditi (čl. 763. i 765. ZOO-a). Naime, prihvatljiv je model realizacije internog ovlašteneičkog odnosa da jedan od njih bude punomoćnik drugoga. U svakom slučaju, društvo je ovlašteno tražiti da se zajednički zastupnik legitimira prema društvu pisanom punomoći.³⁶ Društenim se ugovorom može predvidjeti i obveza određivanja zajedničkog zastupnika i način realizacije prava ovlaštenika.³⁷ U slučaju da ovlaštenici moraju imenovati zajedničkog zastupnika u primjeni bi bila pravila o suvlasništvu i o poslovima redovite i izvanredne uprave stvari u suvlasništvu (čl. 40. i 41. ZV-a). Pod pretpostavkom kako bi se ovdje radilo o poslovima redovitog upravljanja, odluka o imenovanju mogla bi se

36 Lutter Marcus, Hommelhoff Peter, *op. cit.* 640.

37 Gorenc, *et.al.*, *op. cit.* 683.

donijeti običnom većinom glasova iz suvlasničkih omjera. No, čini se kako imenovanje zajedničkog zastupnika koji je ovlašten predstavljati ovlaštenika u vanjskom odnosu prema društvu nije posao redovite nego izvanredne uprave, jer on u konačnosti realizira upravljačka prava u društvu. U tom je slučaju, za njegovo imenovanje, potrebna suglasnost svih ovlaštenika. Izvjesno je s druge strane, da se takva većina možda neće moći postići, što posljedično traži sudsku intervenciju. S druge strane, zajedničkog se zastupnika ne bi moglo imenovati u slučaju da ovlaštenici nemaju ovlaštenje raspolagati poslovnim udjelom (u slučaju postojanja uloge ovrhovoditelja, stečajnog upravitelja ili izvršitelja oporuke).³⁸

U slučajevima kada nema konsenzusa oko imenovanja zajedničkog zastupnika u pravnoj se teoriji razmatra primjena mehanizma propisanog ZPP-om koji bi mogao doprinijeti rješenju ovog problema analognom primjenom pravila o određenju privremenog zastupnika koji vrijede u parničnom postupku (čl. 84.-85. ZPP-a). Naime, ako se u tijeku postupka pred prvostupanjskim sudom pokaže da bi redovan postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika tuženiku trajao dugo, tako da bi zbog toga za jednu ili obje stranke mogle nastati štetne posljedice, sud će tuženiku postaviti privremenog zastupnika (čl. 84. ZPP). Uz uvjet prethodno navedeni uvjet sud će postaviti tuženiku privremenog zastupnika između ostaloga i u slučaju ako postoje suprotni interesi tuženika i njegova zakonskog zastupnika ili ako obje stranke imaju istoga zakonskog zastupnika. Sud može privremenoga zastupnika postaviti i pravnoj osobi, primjenjujući na odgovarajući način odredbe prethodnih stavaka ovoga članka. Privremeni zastupnik ima u postupku za koji je postavljen sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika (čl. 85. ZPP). Razmatranje primjene ovog mehanizma ogleda se u smislu zaštite prava stranaka na način da ih zastupa kvalificirani (privremeni) zastupnik. Ujedno osigurala bi se objektivnost i transparentnost kod određivanja i postavljanja privremenog zastupnika, kao i ravnomjerna opterećenost osoba (u pravilu odvjetnika) koji bi obavljali funkciju privremenog zastupnika.³⁹ Nedostatak ovog rješenja je što nije reguliran način implementacije ovog mehanizma izvan sudskog procesa, pa u tom pravcu nema kriterija prilagođenih za primjenu ovog instituta izvan parničnog postupka. Sporni su i eventualni troškovi njegova rada. Usporedno, ZTD poznaje pojam

38 Lutter Marcus, Hommelhoff Peter, *op. cit.* 639.

39 Čizmić Jozo, "Privremeni zastupnik u parničnom postupku", Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 36, br. 1/2015, 598

privremenog upravitelja (čl. 423. i 426. ZTD-a). Naime, ako društvo nema članove uprave koji su potrebni za to da bi ga se zastupalo, osobu ovlaštenu za zastupanje može u hitnim slučajevima na prijedlog zainteresirane osobe odrediti sud za vrijeme dok društvo ne imenuje odgovarajućega člana uprave, odnosno dok sud ne postavi privremenog upravitelja (čl. 426. st.6. ZTD-a).⁴⁰ U tom bi se kontekstu navedena pravila mogla analogno razmotriti u kontekstu imenovanja zajedničkog zastupnika ovlaštenika sudskim putem.

Rješenje srpskog Zakona o privrednim društvima odnosu na rješenja nekih drugih srodnih poredbeno-pravnih sustava (njemački, austrijski i slovenski) koji su našem pravnom sustavu u pravilu komplementarni čini se najučinkovitijim i najmanje tegotnim za funkcioniranje društva.⁴¹ Njemačko i austrijsko rješenje istovjetno je odredbi čl. 417. ZTD-a.⁴² Slovenski ZGD odredbom čl. 480. regulira ovlaštenički odnos na poslovnom udjelu na način da poslovni udjel može pripadati jednoj ili više osoba.⁴³ U slučaju da pripada više osoba oni ostvaruju skupno prava i obveze iz poslovnog udjela. Štoviše, omogućava im se da reguliraju udio u tom poslovnom udjelu na način da imaju iste ili različite udjele u jednom poslovnom udjelu. Srpski ZPD uređuje suvlasništvo na poslovnom udjelu na način da je moguće da poslovni udjel pripada više osoba koji su suvlasnici poslovnog udjela (čl. 153. ZPD). Oni svoje međusobne odnose na poslovnom udjelu uređuju posebnim ugovorom. Prema ZPD-u oni se smatraju jednim članom društva. Ostvarivanje prava suvlasnika rješavaju se na način da svoja prava glasa po osnovi poslovnog udjela ostvaruju preko zajedničkog punomoćnika o kojemu su dužni obavijestiti društvo. Do trenutka dostave obavijesti o zajedničkom punomoćniku poslovni udjela suvlasnika neće se računati za potrebe glasanja i utvrđivanja kvoruma na skupštini društva, dok pravne radnje koje društvo poduzme prema jednome od suvlasnika imaju učinak prema svim suvlasnicima.

40 Članak 423. st. 6. i članak 245. ZTD-a.

41 *Zakon o privrednim društvima* (ZPD), Službeni glasnik Republike Srbije, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014- dr. Zakon, 5/2015, 44/2018, 91/2019, 109/2021.

42 *Gesellschaftten mit beschränkter Haftung Gesetz* - austrijski GmbHG, BGBl. I Nr. 114/1997, BGBl. I Nr. 106/1997, RGBI. Nr.58/1906,

43 *Zakon o gospodarskih družbah* - ZGD-1, Uradni list Republike Slovenije, št. 65/09 - *uradno pročišćeno besedilo* 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13-odl. US 82/13, 55/15, 15/17, 22/19-ZposS 158/20 - Zint PK-C in 18/21, članak 471.

4.2. Realizacija članskih prava i obveza ovlaštenika

U pravnoj se teoriji naglašava element zajedničkog upravljanja poslovnim udjelom više ovlaštenika. Može se u tom smislu zaključiti kako je predviđeno rješavanje odnosa ovlaštenika koja se primjenjuju *inter partes*. U tom smislu ne naglašava se razlikovanje upisanih imatelja poslovnih udjela (ovlaštenika) i neupisanih, iako praktično takvo stanje postoji. Iako se pravna doktrina čini ujednačenom u shvaćanju zajedničkog ostvarenja upravljačkih prava ovlaštenika ne analiziraju se stvarni mehanizmi realizacije takvog ovlaštenja u odnosu na presumpciju članstva i transparentnost članske strukture u društvu.⁴⁴ Ne može se sa sigurnošću utvrditi jasan stav pravne teorije po pitanju trebaju li se upravljačka prava realizirati kroz interni odnos ovlaštenika ili kroz status člana društva i imatelja imatelja poslovnog udjela. Sudska praksa sklona je priznati aktivnu legitimaciju neupisanim ovlaštenicima da npr. pobijaju odluku skupštine za što se ne nalazi legitimna pravna osnova.⁴⁵ U pravnoj se teoriji navodi kako ovlaštenici ostvaruju glasačka prava na skupštini na kojoj imaju pravo sudjelovanja, a koji se stav temelji na okolnosti zajedničkog ostvarenja prava iz poslovnog udjela.⁴⁶ Međutim, pravo sudjelovanja na skupštini društva imaju samo članovi društva, pa je ovaj stav u koliziji s presumpcijom članstva (čl. 411.st.1. i čl. 440. ZTD-a) ako jedan od ovlaštenika nije upisan u knjigu poslovnih udjela. Neupisani ovlaštenik ne može biti aktivno legitimiran pobijati odluke skupštine i

44 Gorenc, *et.al.*, *op. cit.* 683.; Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 277.

45 Jakupak Tina, *op. cit.* 572.; *Odluka VTS broj: Pž 3647/13-4 od 26. lipnja 2013.g.* (pristupljeno portalu *Ius Info* 30.10.2023.g.). U navedenoj odluci zauzima se stav kako je neupisani ovlaštenik (bračni drug) aktivno legitimiran podići tužbu radi utvrđenja ništetnosti odluka skupštine u kojemu je član. Međutim u istoj rečenici postoji evidentno proturječje na relaciji neupisani član društva i osoba koja je sa upisanim članom član društva.

46 Lutter Marcus, Hommelhoff Peter, *op. cit.* 525.; Rowedder Heinz, *op. cit.* 415.; „Ako na jednom poslovnom udjelu ima više ovlaštenika, oni pravo glasa iz tog udjela mogu ostvariti samo zajedno. Međutim, ako je pravo glasa iz poslovnog udjela ostvario samo jedan ovlaštenik jer ostali nisu pristupili skupštini, odluka skupštine društva s ograničenom odgovornošću zbog toga nije ništava, već eventualno pobojna.“. *Odluka VTS broj: Pž-2035/2005 od 10.06.2008. g. u posjedu autorice.*

ovom se smjeru ističe neslaganje sa stavom sudske prakse.⁴⁷ Mišljenje je autorice kako neupisani ovlaštenik nije formalno-pravno član društva niti je društvo dužno dozvoliti njegovo sudjelovanje na skupštini i s time u vezi realizaciju glasačkog prava kao temeljnog članskog (upravljačkog) prava. To se argumentira transparentnošću u pogledu znanja društva tko je njegov legitimni član uz postojanje isprave iz koje će takav status biti deklariran u knjizi poslovnih udjela.

Zaključuje se kako se realizacija upravljačkih prava neupisanih ovlaštenika ima eventualno realizirati kroz interni odnos ovlaštenika do realizacije upisa u statusu člana društva, ako o tome postoji konsenzus. U suprotnom prema društvu prava može realizirati samo upisani ovlaštenik (npr. jedan od bračnih drugova). Isto bi se analogno primjenjivalo i na ostala upravljačka prava. Ovlaštenik koji nije upisan kao član društva faktički može, dakle, svoja prava ostvarivati samo preko imatelja poslovnog udjela. U tom smislu pravila o zajedničkom upravljanju poslovnim udjelom nisu primjenjiva. To upisanom članu društva daje pravo slobodnog raspolaganja poslovnim udjelom u pravnom prometu, a za svoje će radnje odgovarati neupisanom ovlašteniku sukladno ugovorenim internim pravilima njihovog ortaštva ili na temelju povrede raspolaganja stjecanja u dobroj vjeri iz čl. 411. st. 1. ZTD-a.⁴⁸

U odnosu na imovinska prava, spominje se kazuistički pristup rješenju problematike realizacije imovinskih prava (npr. isplata dobiti) prema kojemu je za isplatu dobiti relevantno saznanje društva o postojanju ovlašteničkog odnosa i osobama u omjeru ovlaštenika u tom pravnom odnosu.⁴⁹ Takav bi pristup bio moguć ako su ovlaštenici ujedno upisani kao imatelji poslovnog udjela. Ovlaštenik sudjeluje u dobiti koja otpada na imatelja poslovnog udjela

47 Odluka VTS broj: PŽ-3647/2013 od 16.06.2013. g. (pristupljeno portalu *Ius Info* 30.10.2023. g.). Ukazuje se na tragu problematike neupisanih imatelja poslovnih udjela (ovlaštenika) i na postojanje odluke VSRH broj: *Gop-1/2023* od 18.10.2023. prema kojoj je aktualizirano pitanje učinka upisa u knjigu poslovnih udjela, u konkretnom slučaju nasljednika, u kontekstu pobijanja odluka skupštine društva. Navedena odluke u posjedu je autorice.

48 Barbić Jakša (2010), *Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, Kreditna unija*, peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Organizator, Zagreb, 102

49 Gorenc, et.al., op. cit. 683.

odnosno razmjerno svojem ovlaštencičkom omjeru. U slučaju daodređena osoba nije upisana kao ovlaštenik u knjigu poslovnih udjela, obveza je prema ZTD-u da društvo izvrši relevantne izmjene u pogledu statusa imatelja poslovnih udjela, ako o njima ima saznanja. Stoga je prvo potreban upis ovlaštenika u knjigu poslovnih udjela, a potom realizacija isplate dobiti. Primjerice, bračni drug, koji nije upisan kao imatelj poslovnog udjela, ima pravo na isplatu dobiti koja je razmjerna njegovom ovlaštencičkom omjeru od svog suovlaštenika. Može li društvo isplatiti dobit ovlašteniku, a ne imatelju poslovnog udjela koji je član društva prema čl. 417. ZTD-a? Zaključak je kako se isplate vrši samo upisanom članu, a potom bi se eventualni spor rješavao kao spor proizašao iz internog odnosa ovlaštenika.

Nadalje, prijepona je problematika učinaka raspolaganja poslovnim udjelom bez suglasnosti neupisanog ovlaštenika. Uzrokuje li takvo raspolaganje ništetnost ili je stjecatelj zaštićen primjenom pravila o stjecanju poslovnog udjela u dobroj vjeri iz čl. 411.st.1. ZTD-a? Stjecanje poslovnog udjela u dobroj vjeri od strane neovlaštene osobe isključeno je u slučajevima: a) da je vrijeme netočnog upisa u registarskom sudu kraće od tri godine od dana dostave netočnih podataka za upis u registarski sud i b) da je stjecatelj znao ili mu nije moglo ostati nepoznato da je prenositelj neovlaštena osoba.⁵⁰ Izvan tih slučajeva može se smatrati da je poslovni udjel valjano stečen od neovlaštene osobe. Pravna doktrina smatra kontroverznim pitanje do koje granice seže stjecanje poslovnog udjela s ovlaštencičkim odnosom u dobroj vjeri, no doktrinarno je postignuta je suglasnost u stajalištu kako stjecatelj nije zaštićen za slučaj stjecanja tako „opterećenog“ poslovnog udjela.⁵¹ U slučaju postojanja ovlaštencičkog odnosa na poslovnom udjelu, knjiga poslovnih udjela može sadržavati i podatke o ovlaštenicima. Upis ovlaštencištva u knjigu poslovnih udjela bi moglo dati naslutiti kako upisani imatelj poslovnog udjela ne može valjano raspolagati cijelim poslovnim udjelom. Međutim, na tragu normativnog okvira koji pruža ZTD, ovo se stajalište treba preispitati. Budući da ZTD za stjecanje poslovnog udjela u dobroj vjeri presumira stjecanje od upisanog člana društva, teško se može opravdati stav da stjecatelj nije zaštićen ovim načelom. Zaštita poštenom stjecatelju trebala bi se pružiti u duhu podataka koji se obvezno vode i vidljivi su uvidom u knjigu poslovnih udjela društvai kod registarskog suda.⁵² U slučaju da je npr. suugovaratalj

50 Lutter Marcus, Hommelhoff Peter, *op. cit.* 611. i 620.

51 Rober Henrik (2011), *Gutgläubiger Erwerb von GmbH-Anteilen*, De Guyter, Berlin, 158.

52 Wagner Johannes (2010), *Dergutgläubige Erwerb von*

bračnog druga poštena ugovorna strana drugi bračni drug neće s uspjehom moći napadati taj pravni posao sukladno pravilima o stjecanju u dobroj vjeru.⁵³ Isto vrijedi i za opterećenje poslovnog udjela (npr. zalog, plodouživanje).⁵⁴ Nadalje, u slučaju da neupisani ovlaštenik u dužem vremenskom periodu (osim što nije zatražio upis u knjigu poslovnih udjela) ne realizira svoju člansku ulogu ili se poziva na takvo pravo, a upisani imatelj poslovnog udjela donosi odluke kod kojih nema traga da je ovlaštenik dao ili uskratio suglasnost za određenu radnju, nema razloga sumnjati kako je postojala njegova prešutna suglasnost, osim kada se radi o prijenosu poslovnog udjela u duhu odredbe čl. 250. ZOO-a. U suprotnome bi se postojao veliki stupanj pravne nesigurnosti, jer je iznimno teško dokazivati sadržaj pravnog odnosa koji nije zasnovan u pisanoj formi.

5. PRESTANAK OVLAŠTENIČKOG ODNOSA

5.1. Razvrgnuće ovlaštenečke zajednice

Ovlaštenik ima pravo na razvrgnuće suvlasništva, ako je moguće i dopušteno i to mu pravo ne zastarijeva (čl. 47. ZV-a).⁵⁵ Pravo na razvrgnuće ostvarivat će ovlaštenik u sporazumu sa svim ovlaštenicima s kojima razvrgava taj pravni odnos (dobrovoljno razvrgnuće), ili putem suda (sudsko razvrgnuće), ako nije što drugo zakonom određeno (čl. 48. ZV-a). Suvlasnici sporazumno određuju način razvrgnuća, u granicama mogućega i dopuštenoga (čl. 49. ZV-a). Ako se suvlasnici ne mogu sporazumjeti o bilo kojem pitanju razvrgnuća, svaki može zahtijevati da o tome odluči sud (čl. 49. ZV-a). Kad se provodi sudsko razvrgnuće, sud odlučuje u izvanparničnom postupku, ako zakon ne određuje drukčije. Budući da se radi o izvanparničnom postupkupostupak počinje podnošenjem prijedloga sudu od strane stranke. Predlagatelj i protivnik prijedloga za razvrgnuće ovlaštenečke zajednice su ovlaštenici na

Geschäftsanteilen in Recht der GmbH, Ein teilweise verfassungswidriges Rechtsinstitut?, Europäische Hochschulschriften, Peter Lang, Berlin, 161-162

53 Dugar Gregor, „*Division of an equitys take in a company due to division of common property of the spouses*“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 64, br. 2014, 213

54 Dugar Gregor, *op. cit.* 214.

55 Članak 49. i 142. ZV-a.

poslovnom udjelu. U slučaju ovlaštenečkog odnosa na pravu (čl. 50. ZV-a), kakav je slučaj s poslovnim udjelom, ako dioba nije moguća, a da se znatno ne umanjuje vrijednost, sud će odlučiti da se stvar proda na javnoj dražbi ili na drugi prikladan način, a dobiveni iznos podijeliti razmjerno suvlasničkim dijelovima (civilno razvrgnuće). Suvlasnik ima pravo na razvrgnuće isplatom ako je to posebno određeno zakonom ili pravnim poslom, ili ako učini vjerojatnim da za to postoji osobito ozbiljan razlog, pa će sud odrediti da mu pripadne stvar u cijelosti, a da on ostalim suvlasnicima isplati vrijednost njihovih dijelova u roku koji će sud odrediti prema okolnostima (čl. 51. ZV-a). Ostali suvlasnici imaju do isplate založno pravo na stvari koja je pripala tražitelju razvrgnuća (čl. 51. ZV-a). Suvlasnici čiji su suvlasnički dijelovi zajedno barem devet desetina, ne moraju učiniti vjerojatnim osobito ozbiljan razlog (čl. 51. ZV-a). Sva založna prava, služnosti i druga stvarna prava koja su i prije razvrgnuća teretila podijeljenu stvar mogu se izvršavati kao i do tada (čl. 56. ZV-a). Međutim, treba imati na umu kako sudska praksa dvoji oko pravne naravi ovlaštenečkog odnosa i s time u vezi pravnim putevima prestanka takve zajednice. Naime, u sudskoj je praksi uočen stav kako se ovlaštenečka zajednica ne može razvrgnuti, već da se poslovni udjeli mogu samo prodati ili prenijeti na treću osobu.⁵⁶ Nadalje se prezentira stav prema kojem odredbe ZTD-a ne upućuju na podrednu primjenu ZV-a, a da izravna primjena tih pravila ne dolazi u obzir jer ZV regulira vlasništvo nad stvarima, a ne suvlasništvo nad poslovnim udjelima.⁵⁷ U tom se smislu ukazuje na odredbu čl. 48. st. 1. ZV-a prema kojoj se razvrgnuće može tražiti u odnosu na stvari i prava glede kojih se suvlasnička zajednica razvrjava, koja se može analogno primijeniti u slučaju potrebe razvrgnuća ovlaštenečke zajednice.

56 Odluka Županijskog suda u Karlovcu (u daljenjem tekstu: ŽS) broj: GŽ-483/2019 od 02.04.2020.g., pristupljeno Portalu sudske prakse dana 10.05.2024.

57 Odluka Županijskog suda u Dubrovniku broj: GŽ Ob- 43/2015 od 27.01.2016.g., pristupljeno Portalu sudske prakse dana 10.05.2024.

5.2. Podjela poslovnog udjela

U hrvatskom pravnom sustavu prihvaća se načelo nedjeljivosti poslovnog udjela uz određene iznimke.⁵⁸ Prema odredbi čl. 411. st. 1. t.5. ZTD-a nisu propisana posebna ograničenja za podjelu poslovnih udjela osim da se traži odluka skupštine. Sudska praksa pokazuje nesuglasje po pitanju sudskog ovlaštenja za podjelu poslovnog udjela što zasigurno uzrokuje praktične poteškoće te većinom smatra kako se podjela poslovnog udjela ne može realizirati sudskim putem, već internim odlukama nadležnog tijela društva.⁵⁹ U tom smislu ne bi bio osnovan tužbeni zahtjev kojim bi tužitelj

58 Barbić Jakša, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, 88

59 Vidjeti i Jakupak Tina, *op. cit.* 565.. Autorica kroz rad prikazuje postojeće stavove sudske prakse trgovačkih sudova kada je riječ o podjeli poslovnih udjela sudskim putem te ukazuje na mjerodavne odluke. Pogrešnim se smatra stav pravne teorije kako bi nanije upisani član društva (bračni drug) početno tražio upis ovlaštenništva kao početne faze na putu prema podjeli poslovnog udjela, jer se na taj način ne može podijeliti poslovni udjel koji je bračna stečevina bez odluke skupštine (Vidjeti: Hrabar Dubravka, *op. cit.* 207.).

„Do podjele poslovnog udjela ne dolazi automatizmom, nego odluku o podjeli poslovnog udjela donosi skupština (članak 441. stavak 1. točka 5. Zakona o trgovačkim društvima). Stoga tužiteljica u konkretnom slučaju nije ovlaštena zahtijevati utvrđenje da je imateljica poslovnog udjela u nominalnom iznosu od 10.000,00 kn kao da je poslovni udjel već podijeljen, iako je nesporno da do podjele nije došlo. U obrazloženju je istaknuto i da je člankom 416. Zakona o trgovačkim društvima koji je bio na snazi u vrijeme podnošenja tužbe bilo propisano da se poslovni udio, izuzev nasljeđivanjem, može dijeliti samo onda ako je članovima društva društvenim ugovorom dopušteno prenositi dijelove poslovnog udjela, dok u novom aktu društva I. P. d.o.o. Z. u tom smislu nije ništa propisano, pa poslovni udjel nije dopušteno dijeliti, niti to može učiniti sud u parničnom postupku. U odnosu na zahtjev da je tuženik dužan trpjeti da se tužiteljica upiše kod Trgovačkog suda u Zagrebu kao imateljica poslovnog udjela, prvostupanjski sud je obrazložio da trgovački sudovi ne upisuju imatelje poslovnih udjela na temelju zahtjeva

tražio od suda da izvrši podjeluposlovnog udjela ako to ne uspije ishoditi unutar društva. Prema drugom stavu sud sudi podjelu poslovnog udjela.⁶⁰ Naime, moguće je prihvatiti stav kako sud ne može odlučivati o podjeli poslovnog udjela, no takvo stanje je održivo samo ako podjela i pretpostavke za podjelu poslovnih udjela nisu uređene društvenim ugovorom. Kada podjela i pretpostavke podjele poslovnih udjela ne bi bile propisane sud ne bi imao pravni temelj za razmatranje povrijeđenog prava i apsolutna skupštinska nadležnost može se smatrati opravdanom. U suprotnom, ne smije biti smetnje da odluku skupštine nadomjesti sudska odluka, pogotovo ako su ispunjene pretpostavke za podjelu koja nije interno realizirana iz bilo kojeg razloga.

Činjenica jest da postoje određene okolnosti koje traže mogućnost podjele poslovnog udjela na više manjih odnosno da se nominalni iznos poslovnog udjela podjeli na više manjih iznosa koji u zbroju daju nominalni iznos poslovnog udjela koji se podijelio.⁶¹ Dakle, podjela poslovnih udjela ima praktičan značaj i u tom se kontekstu dopušta iznimka od njegove suštinske nedjeljivosti.⁶² Imatelj poslovnog udjela ne može tako svojevóljno odlučiti o podjeli svog poslovnog udjela. Podjela se provodi na način da zbroj nominalnih iznosa novih poslovnih udjela nastalih podjelom mora odgovarati

treće osobe ni presude suda nego na temelju prijave i popisa članova društva koji uprava društva dostavlja registarskom sudu. "Odluka VTS broj: PŽ-3073/2013 od 19.10.2016. g., pristupljeno portalu *Ius Info* 30.10.2023. g.

60 „Dijeli se poslovni udio u trgovačkom društvu S. d.o.o. nominalnog iznosa 76.018.500,00 kuna što čini 100% temeljnog kapitala Društva, i to na dva poslovna udjela, svaki nominalnog iznosa od 38.009.250,00 kn, koji se imaju zvesti u knjizi poslovnih udjela predmetnog društva od rednog broja 1 (jedan) do rednog broja 2 (dva), a zatim ravnomjerno rasporediti na tužitelja i tuženika." *Odluka VTSbroj: PŽ-615/2020-3 od 24.01.2022. g., pristupljeno portalu Ius Info* 30.10.2023. g.

61 Barbić Jakša, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, 88.; Barbić Jakša, „*Novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2009. i poslovni udio u društvu s ograničenom odgovornošću*“, *Pravo u gospodarstvu*, Vol. 50, br. 1/2011, 202; Hilber Walter, Vogel Karl, Schoeler Meike (1987), *Das neue GmbH Gesetz, Bilanzrichtlinien, Kommentar, Musterverträge für Geschäftsführer, Gesellschaftsführer und Berater*, Wiesbaden, Gabler, 82; Kocbek Marijan, *op. cit.* 862.

62 Hilber Walter, Vogel Karl, Schoeler Meike, *op. cit.* 82.

nominalnom iznosu podijeljenog poslovnog udjela koji je prestao postojati. U tom se omjeru određuju članska prava i obveze koji su bili sadržani u poslovnom udjelu koji je podijeljen.⁶³ Novonastali poslovni udjeli imaju svoj nominalni iznos i samostalne su cjeline podobne za slobodno raspolaganje.⁶⁴ Iz odredbe čl. 440. ZTD-a proizlazi da je za donošenje odluke o podjeli poslovnih udjela potrebna obična većina osim ako društveni ugovor ne predviđa drugačije uređenje. S druge strane, podjela poslovnog udjela nije moguća bez suglasnosti člana društva čiji se poslovni udjel ima podijeliti, a u slučaju da na tom poslovnom udjelu postoji kakvo stvarno pravo treće osobe, traži se i suglasnost treće osobe (osim za slučaj da se opterećenje prenosi na sve poslovne udjele nastale podjelom) budući da na taj način dolazi do raspolaganja poslovnim udjelom.⁶⁵ Poredbeno-pravna literatura iznosi stajalište kako član društva čiji će se poslovni udjel podijeliti ima pravo glasa, ali se ne traži i njegova suglasnost na podjelu.⁶⁶ Pravna posljedica podjele poslovnog udjela bez traženih suglasnosti navedenih trećih osoba je pretpostavka da su tereti preneseni na sve novonastale poslovne udjele.⁶⁷ Odluka o podjeli poslovnih udjela prema društvu djeluje od dana donošenja odnosno vremena koje je u odluci određeno kao dan stupanja na snagu, a i novi poslovni udjeli pripadaju imatelju podijeljenog poslovnog udjela koji je upisan u knjizi poslovnih udjela s danom stupanja odluke o podjeli poslovnih udjela na snagu.⁶⁸ U slučaju podjele poslovnog udjela, nastaju novi poslovni udjeli, pa bi se i za njih moglo izdati ispravu o poslovnom udjelu u slučaju da je ona bila izdana za izvorni poslovni udjel.⁶⁹

63 Barbić Jakša, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, 92.

64 *Ibid.*, 89.; Barbić Jakša, *Novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2009. i poslovni udio u društvu s ograničenom odgovornošću*, 202; Gorenc, *et. al.*, *op. cit.* 680.

65 Barbić, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, 93.; Reichert Joachem, Weller Marc-Phillipe, *op. cit.* 104.-105.

66 Verspay Heinz-Peter (2014), *GmbH- Handbuch für den Mittelstand, 2. Auflage*, Springer Vieweg, Köln, 98.

67 Barbić Jakša, *Pravo društava, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija*, 94.

68 *Ibid.*, 96.

69 Rowedder Heinz, *op. cit.* 411.

6. ZAKLJUČAK

Ovlaštenički odnos se može odrediti kao pravni odnos *sui generis* u kojem više osoba zajednički ostvaruju prava na nepodijeljenom poslovnom udjelu, a koji se može zasnovati na temelju zakona (npr. nasljednici i bračni drugovi) i na ugovornoj osnovi (npr. kupci). Interni odnos više ovlaštenika obilježavaju elementi suvlasništva. U odnosu na društvo više ovlaštenika smatra se jednim članom, no neupisani ovlaštenici nemaju status člana i imatelja poslovnog udjela društva dok svoj status ne realiziraju prema prisilno-pravnoj odredbi čl. 411. st.1. ZTD-a. Gramatičko tumačenje odredbe čl. 417. ZTD-a upućuje na podnormiranost problematike više ovlaštenika na poslovnom udjelu. U teleološkom smislu se ostavlja dojam da predmetna odredba nije ostvarila svoju svrhu u normiranju odnosa više ovlaštenika na poslovnom udjelu. Najistaknutiji prijevori proizašli iz ove problematike su povezani su primjenom presumpcije članstva u slučaju neupisanih ovlaštenika i pitanja realizacije članskih prava i obveza više ovlaštenika na poslovnom udjelu u društvu. Na tragu mogućih rješenja opisanih prijevora u prvom se redu smatra uputnim pozornost usmjeriti na ugovornu regulativu, odnosno na odredbe društvenog ugovora. Međutim, učinkovitijom bi se u rješenju uočenih prijevora pokazala zakonodavna intervencija. Predlaže se razmotriti rješenje da u slučaju stjecanja poslovnog udjela od više osoba, a ako one nemaju pisani ugovor o realizaciji svojih prava, ne imenuju zajedničkog zastupnika ili društvenim ugovorom nije uređen njihov odnos, skupština društva može donijeti odluku o podjeli poslovnog udjela. Drugo rješenje vidi se u implementaciji rješenja srpskog pravnog sustava (čl. 153. st. 6. ZPD-a) gdje je propisano kako se do dostavljanja društvu obavijesti o imenovanju zajedničkog zastupnika (punomoćnika) poslovni udio ovlaštenika neće računati u procesu glasanja i utvrđivanja kvoruma na skupštini. Uočena je i potreba regulacije procesa odabira zajedničkog zastupnika ovlaštenika, gdje se predlaže kombinirana primjena pravila o privremenom upravitelju iz ZTD-a i pravila o privremenom zastupniku iz ZPP-a.

7. CONCLUSION

A co-owner relationship can be defined as a *sui generis* legal relationship in which several persons jointly exercise rights over an undivided company share, which can be established on the basis of law (e.g. heirs and spouses) and on a contractual basis (e.g. buyers). The internal relationship of several co-owners is characterized by elements of co-ownership. In

relation to a company, several agents are considered one member, but unregistered members do not have the status of members and holders of a company share in the company until they realize their status according to the mandatory legal provision of Art. 411, para. 1 of the ZTD. *The grammatical interpretation of the provision of Art. 417 of the ZTD indicates that the issue of several owners over a company share is under-regulated.* In a teleological sense, the impression is left that the provision in question has not achieved its purpose in regulating the relationship of several owners over a company share. The most prominent disputes arising from this issue are related to the application of the presumption of membership in the case of unregistered members and the issue of the realization of membership rights and obligations of multiple authorized persons on a company share in the company. In the wake of possible solutions to the described disputes, it is considered advisable to focus attention primarily on contractual regulations, i.e. on the provisions of the partnership agreement. However, legislative intervention would prove more effective in resolving the observed disputes. It is proposed to consider a solution that in the case of acquisition of a company share by several persons, and if they do not have a written agreement on the realization of their rights, do not appoint a joint representative or their relationship is not regulated by the partnership agreement, the general meeting of the company may adopt a decision on the division of the company share. Another solution can be seen in the implementation of the solution of the Serbian legal system (Art. 153, para. 6 of the ZPD), which stipulates that until the company is notified of the appointment of a joint representative (proxy), the company share of the authorized person will not be counted in the voting process and determining the quorum at the general meeting. The need to regulate the process of selecting a joint representative of the co-owners has also been noted, where a combined application of the rules on the temporary administrator from the ZTD and the rules on the temporary representative from the ZPP is proposed.

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Barbić, J., *Pravo društava, knjiga druga, Društva kapitala, Društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, Kreditna unija* (peto izmijenjeno i dopunjeno izdanje), Organizator, Zagreb, 2010. godine
2. Barbić, J., *Novela Zakona o trgovačkim društvima iz 2009. i poslovni udio u društvu s ograničenom odgovornošću, Pravo u gospodarstvu*, Vol. 50, br. 1/2011
3. Čizmić, J., *Privremeni zastupnik u parničnom postupku*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 36, br. 1/2015
4. Dugar, G., *Division of an equitys take in a company due to division of common property of the spouses*“ Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 64, br. 2014
5. Gorenc, V. et. al., *Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Treća izmijenjena i dopunjena naklada*, PRIF –plus d.o.o., Zagreb
6. Hano, E., *Oštećenje vjerovnika i bračna stečevina i novijoj ustavnosudskoj analizi*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 62, br. 5-6/2012
7. Hilber, W., Vogel, K., Schoeler, M., *Das neue GmbH Gesetz, Bilanzrichtlinien, Kommentar, Musterverträge für Geschäftsführer, Gesellschaftsführer und Berater*, Wiesbaden, Gabler, 1987. godine
8. Hrabar, D., *Prijepori o sudskoj nadležnosti i poslovnim udjelima u svjetlu bračne stečevine*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 2, br. 1-2/2022
9. Jakupak, T., *Poslovni udjel(i) i bračna stečevina kroz praksu trgovačkih sudova*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Vol. 42, br. 2/2012

10. Kalss, S., u: *Ius Comparatum- Global Studies in Comparative Law, Company Law and the Law of Succession*, Volume 5, Springer, 2015. godine
11. Kocbek, M. ur., *Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah, druga dopolnjena izdaja, 2. knjiga (253. do 526. člen)*, Ius software, 2014. godine
12. Lutter, M., Hommelhoff, P., *GmbH-Gesetz, Kommentar*, Verlag, Köln, 2004. godine
13. Markovinović, H., „Prijenos poslovnog udjela-što jest, a što ne bi trebao biti“, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vol. 72, br. 1-2/2022
14. Reichert, J., Weller, M., *Der GmbH- Geschäftsanteil, Übertragung und Vinkulierung, Kommentierung zu 14.-18. GmbHG*, Verlag C.H. Beck, München, 2006. godine
15. Rober, H., *Gutgläubiger Erwerb von GmbH- Anteilen*, De Guyter, Berlin, 2011. godine
16. Rowedder, H., *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG)*, 3., neubearbeitete Auflage, Verlag Franz Vahlen, München, 1997. godine
17. Šimović, I., *Poslovni udjeli u društvu s ograničenom odgovornošću kao predmet bračnestečevine u Republici Hrvatskoj- teorijske dvojbe i izazovi u praksi* u: Alena Huseinbegović, Stefan Pürner, Zoran Ponjavić, Nenad Hlača, Anita Duraković, Ramajana Demirović (eds.), *Zbornik radova: međunarodni naučni skup Dani porodičnog prava: najbolji interes djeteta u zakonodavstvu i praksi*, Mostar, 2018. godine
18. Wachter, T., *GmbH-Geschäftsanteile im Erbfal-Erbrecht, Gesellschaftsrecht und Steuerrecht*, Verlag, München, 2012. godine
19. Wagner, J., *Der gutgläubige Erwerb von Geschäftsanteilen in Recht der GmbH, Ein teilweise verfassungswidriges Rechtsinstitut?*, Europäische Hochschulschriften, Peter Lang, Berlin, 2010. godine
20. Verspay, H., *GmbH- Handbuch für den Mittelstand*, 2. Auflage, Springer Vieweg, Köln, 2014. godine

21. Wolkerstorfer, T., *Erbfolge in den GmbH-Geschäftsanteil*, Verlag, Wien, 2020. godine

Pravni akti:

1. Zakon o trgovačkim društvima, NNbr. 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11. – pročišćeni tekst, 111/12., 68/13., 110/15. i 40/19., 34/2022, 114/22, 18/23, 130/23
2. Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, NN 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08, 38/09, 153/09, 143/12, 152/14
3. Obiteljski zakon, NN103/15, 98/19, 47/20, 49/23
4. Zakon o nasljeđivanju, NN48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19
5. Zakon o parničnom postupku, NN 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22
6. Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21
7. *Zakon o privrednim društvima*, Službeni glasnik Republike Srbije, br. 36/2011, 99/2011, 83/2014-dr. Zakon, 5/2015, 44/2018, 91/2019, 109/2021
8. *Gesellschaftten mit beschränkter Haftung Gesetz*, BGBl. 2023 I br. 5
9. *Bürgerliches Gesetzbuch*, BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738, BGBl. 2024 I br. 240
10. *Gesellschaftten mit beschränkter Haftung Gesetz*, BGBl. I Nr. 71/2018
11. *Zakon o gospodarskih družbah*, Uradni list Republike Slovenije, št. 65/09-uradno pročišćeno besedilo 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13-odl. US 82/13, 55/15, 15/17, 22/19-ZposS 158/20-ZintPK-C in 18/21, čl. 471.

Sudske odluke:

1. Odluka PŽ-364/2022 VTS(09. veljače 2022.)
2. Odluka PŽ-2631/2015 VTS (05. siječanj2016.)
3. Odluka PŽ-2290/2021 VTS (14. studeni 2022.)
4. Odluka PŽ-1055/2019 VTS (14. veljača 2019.)
5. Odluka PŽ-2035/2005 VTS (10. lipanj 2008.)
6. Odluka PŽ- 3647/2013 VTS (16. lipanj 2013.)
7. Odluka PŽ-3073/2013 VTS (19. listopad 2016.)
8. Odluka PŽ-615/2020-3 VTS (24. siječanj 2022.)
9. Odluka Rev-602/2016 VSRH (20. ožujak 2019.)
10. Odluka Gop-1/2023 VSRH (18. listopad 2023.)
11. Odluka GŽ-483/2019 ŽS Karlovac (18. 02.04.2020.)
12. Odluka GŽ Ob- 43/2015 ŽS Dubrovnik (27.01.2016.)

Mrežni izvori:

1. <https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg>, pristupljeno01.10.2024.
2. <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>, pristupljeno 01.10.2024.
3. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/esnormen&Gesetzesnummer=10001720>pristupljeno30.10.2024.

ON THE LEGAL RELATIONSHIP BETWEEN CO-HOLDERS OF A COMPANY SHARE

Vedrana Švedl Blažeka

PhD student at the Faculty of Law, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek (Croatia)
e-mail: vedrana.svedl@gmail.com

ABSTRACT

By researching the institute of the relationship of co-ownership over a company share through the legislative framework and case law of Croatian courts, significant legal disputes have been observed that have an impact on the understanding of company membership and the smooth functioning of a limited liability company. On the other hand, this institute has not been sufficiently theoretically researched in the Croatian legal system. The aim of this paper is to present the most significant disputes arising from the legal relations of several authorized persons over a company share (co-owners). In this sense, the legal nature of the relationship of co-owners will be determined, legal disputes arising from the presumption of company membership in the spirit of existing regulatory solutions will be presented, as well as the ever-current issues of the realization of membership rights and obligations in the company. Furthermore, it is intended to examine whether the existing legislative framework in this sense enables the smooth functioning of the company due to disputes that may arise from the observed disputes of authority. Finally, the author wishes to offer possible solutions to the observed controversies and encourage further theoretical discussion aimed at improving the institute of multiple authorized persons in a company share, since it was concluded that it is a marginalized institute that requires.

Keywords: co-owner, company share, company membership, book of shares

